

Stíhání za pomluvu policistky budou znovu řešit trestní soudy

17.1.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Proti stěžovatelce bylo vedeno trestní stíhání za spáchání přečinu pomluvy. Jako řidička a účastnice drobné dopravní nehody totiž adresovala orgánům policie písemná podání, v nichž si stěžovala na chování zasahující policistky. Ta se měla chovat na místě dopravní nehody arogantně a neslušně, stěžovatelce se vysmívala s tím, že si zaplatí vyšší pokutu. Stěžovatelka dále vyličila, že si její spolujezdkyně všimla, že policistka při obcházení vozu třikrát zavravorala a opřela se o vůz. Podle stěžovatelky pak policistka při sepisování úředního záznamu kouřila v otevřeném kufru policejního auta a opakovaně si zapalovala cigaretu při zajišťování stop a důkazů na místě činu. Podle tvrzení stěžovatelky měla navíc policistka těkavé pohyby, pravděpodobně se mohlo jednat o abstinenční příznak závislosti na návykových látkách, a proto požadovala neprodlené prověření, zda policistka v minulosti nebo přítomnosti neužila či neužívá alkohol či jiné návykové látky.

Obecné soudy se případem pomluvy zabývaly opakovaně. Nejprve okresní soud postoupil věc k projednání přestupkové komisi s tím, že skutek není trestným činem. Jednání poškozené policistky podle usnesení nedosahovalo takové intenzity, aby zkušenou úřední osobu a policistku ohrozilo na vážnosti nebo ji poškodilo v zaměstnání či způsobilo jinou vážnou újmu. Nedošlo tak k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu pomluvy. Krajský soud ale toto usnesení zrušil a uložil soudu, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Rozsudkem okresního soudu pak byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem pomluvy. Krajský soud následně zamítl stěžovatelčino odvolání. Nejvyšší soud zrušil usnesení krajského soudu s tím, že výrok o vině trestným činem pomluvy obsahuje nedostatečný popis znaků uvedeného trestného činu ve vztahu k tomu, která sdělení obviněné byla nepravdivá. Krajský soud tedy ve věci znovu rozhodoval napadeným rozsudkem, kterým uznal stěžovatelku vinnou ze spáchání pokračujícího přečinu pomluvy. Za tento přečin stěžovatelce uložil trest odnětí svobody v trvání tří měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvanácti měsíců. Nejvyšší soud následně dovolání stěžovatelky odmítl jako zjevně neopodstatněné. Stěžovatelka proto podala ústavní stížnost.

Třetí senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jiří Zemánek) ústavní stížnosti vyhověl a zrušil rozsudek krajského soudu, kterým byla stěžovatelka uznána vinnou a kterým jí byl uložen trest. Rovněž zrušil navazující rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Klíčovou otázkou bylo, zda pomluva dosahovala takové intenzity, aby pro ni stěžovatelka byla trestně stíhána. Ústavní soud zdůraznil, že kriminalizace pomluvy má směřovat jen vůči těm nejzávažnějším jednáním a zásahům do osobnostních práv. Účelem trestního práva není upravovat běžné pomlouvačné jednání napříč populací. Obecně platí, že trestný čin pomluvy by měl být uplatněn pouze na výjimečné případy těch nejzávažnějších jednání a zásahů do osobnostních práv (cti a dobré pověsti jednotlivce), které nelze plně zhojit soukromoprávními prostředky jako je žaloba na ochranu osobnosti. Kriminalizované případy by měly zřetelně přesahovat míru „běžných“ lží a nepravd, které o sobě lidé šíří v běžném životě.

Ústavní soud si je vědom, že stížnosti mohly způsobit policistce značné nepříjemnosti. Neztotožnil se ale s tím, že by jednání stěžovatelky ohrozilo vážnost policistky do takové „značné“ míry, že jej bylo zapotřebí řešit trestněprávně. Ústavní soud přitom vzal v úvahu, že poškozená policistka byla v postavení úřední osoby, které obecně musí snést větší míru kritiky, než soukromé osoby. Sdělení

stěžovatelky bylo zasláno v uzavřených obálkách nadřízeným policejním orgánům. Ke sdělení nepravdivých informací tak došlo neveřejně, formou důvěrných podání. Zjevně tedy stěžovatelce nešlo o to, aby ohrozila vážnost policistky nebo snížila její důvěryhodnost v očích veřejnosti. Podání měla limitovaný dosah a nezasáhla do jiné než pracovní sféry poškozené úřední osoby. Právě tato kritéria posuzuje ve své rozhodovací praxi vedle Ústavního soudu i Evropský soud pro lidská práva.

Podle Ústavního soudu se obecné soudy náležitě nevypořádaly s otázkou uplatnění odpovědnosti podle civilních nebo správních předpisů. Jednání stěžovatelky považoval Ústavní soud za zásah do osobnosti poškozené policistky, do její vážnosti, dobré pověsti a cti. Na takové situace reaguje primárně občanský zákoník. Situací se mohly zabývat i správní orgány, což bylo ostatně řešení, které původně zvolil okresní soud, když případ postoupil přestupkové komisi.

Jednání policistů, jakožto osob v úředním postavení, by mělo být otevřené veřejné kritice i stížnostem v rámci vnitřní kontroly. Stěžovatelka svým podáním poukazovala na jednání člena bezpečnostního sboru, který podle jejího subjektivního vnímání postupoval ve službě v rozporu s jejím očekáváním. Ústavní soud respektuje závěry obecných soudů o nepravdivosti tvrzení uváděných stěžovatelkou v zaslaných podáních. Domnívá se ale, že stěžovatelka měla pro tato podání svůj důvod, jakkoliv byl založený na subjektivním vnímání celé pro ni jistě vypjaté situace. Je totiž více než pravděpodobné, že celou situaci spojenou s dopravní nehodou vnímala jako nezvyklou stresovou situaci značně odlišně než dotčená policistka ve službě. Stěžovatelka také nejednala „kverulantsky“ a nepodávala stížnosti dlouhodobě.

Soudy porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu, právo vyplývající ze zásady *nullum crimen sine lege* (není trestného činu bez zákona) a v této souvislosti i její právo na svobodu projevu. Případem se budou znovu zabývat trestní soudy, které budou vázány rozhodnutím Ústavního soudu.

<https://www.usoud.cz/aktualne/stihani-za-pomluvu-policistky-budou-znovu-resit-trestni-soudy>